

10.9.2024

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Asia: HE 80/2024 vp

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Tiivistelmä

- Laissa tulee mahdollistaa EU-lainsäädännön sallima joustomekanismi, joka koskee kestävien lentopolttoaineiden toimittamista. Muutoin lentämisen kustannukset nousevat entisestään.
- Laissa tulee estää mahdollisuus lentoasemayhtiöön kohdistuville kanteluille ja seurouksille kestävien lentopolttoaineiden tarjontaan liittyvässä, alla tarkemmin kuvattavassa tilanteessa, johon lentoasemayhtiö ei voi itse vaikuttaa.
- Palta kannattaa esityksen mukaisia soveltamisalojen rajoituksia.
- Lentoliikenteen puhdasta siirtymää tulee edistää varmistamalla kestävien lentopolttoaineiden saatavuus ja kohtuullinen hinta erilaisin tukimekanismein.

Tausta

Palvelualojen työnantajat Palta kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa kuulemiskutsusta.

Palta edustaa yksityisiä palveluyrityksiä useilla eri palvelualoilla, esimerkiksi liikenne- ja logistiikka sekä tekniset palvelut. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto, ja edustamme noin 2 000 jäsentämme. Yksityiset palvelualat ovat korvaamattoman tärkeitä Suomen taloudelle, sillä ne tuottavat noin 40 % Suomen BKT:sta ja talous palveluvaltaistuu edelleen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ilmailulakia ja siihen liittyviä lakeja. Esityksen päätavoitteena on täsmentää ja täydentää kansallisella sääntelyllä EU:n asetusta 2023/2405 lentoliikenteen kestävästä polttoaineista (ReFuelEU Aviation -asetus) ja EU:n asetusta 2023/1804 vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurista.

Lentopolttoaineiden kustannusnousua tulee hillitä mahdollistamalla EU:n sallima joustomekanismi

Tulevina vuosina yhä suurempi osuus lentopolttoaineista tulee olemaan kestäviä lentopolttoaineita (Sustainable Aviation Fuel, SAF). Viime vuonna EU:ssa hyväksytty ReFuelEU Aviation -asetus edellyttää, että SAF:a on soveltamisalaan kuuluvista lentopolttoaineista vähintään 2 prosenttia vuonna 2025, 6 prosenttia 2030, 34 prosenttia 2040 ja 70 prosenttia 2050.

Lentoliikenteen kestävä polttoaineet ovat tärkein yksittäinen keino vähentää lentoliikenteen päästöjä. Esimerkiksi Kansainvälinen Ilmakuljetusliitto IATA arvioi, että SAF voi saada aikaiseksi 65 prosenttia tarvittavista päästövähennyksistä. SAF on kuitenkin

10.9.2024

vähintään 2-kertaa lentokerosiinia kalliimpaa ja saatavuuteen liittyy kysynnän kasvassa suuria kysymysmerkkejä.

SAF:n kasvava osuus korottaa merkittävästi lentoyhtiöiden kustannuksia. Kustannuspaineen hillitsemiseksi ReFuelEU Aviation -asetus mahdollistaa joustomekanismin, jota hyödyntämällä polttoaineen toimittajat voisivat keskittää SAF:n toimituksia vain osalle unionin lentokentistä vuoteen 2034 kestäväen siirtymäkauden aikana. Tämä parantaisi myös lentoyhtiöiden neuvotteluasemaa SAF:n hankinnassa.

Joustomekanismin hyödyntäminen ei estäisi kustannusten merkittävää nousua mutta hillitsisi sitä edes jonkin verran. Palta yhtyy jäsenyrityksensä Finnairin tulkintaan, että hallituksen esityksessä ei mahdollisteta joustomekanismin hyödyntämistä. Tämä on vastoin hallitusohjelman periaatetta, että hallitus ei omilla päätöksillään nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Joustomekanismin hyödyntäminen on estetty polttoaineen toimittajaa koskevan määritelmän muotoilulla, joka käytännössä tekee SAF:n toimittamisesta pakollista jokaisella asetuksen soveltamisalaan tulevalla lentokentällä (alkuvaiheessa Suomessa esityksen mukaisesti Helsinki-Vantaa). Jäsenvaltioilla olisi asiassa kansallista liikkumavaraa. Palta katsoo, että hallituksen esitystä tulee muuttaa siten, että joustomekanismin hyödyntäminen on mahdollista.

Lentoasemat tulee suojata aiheettomilta kanteluilta ja seuraamusmaksuilta

Edellä mainitun joustomekanismin mahdollistaminen asettaisi kuitenkin lentoasemayhtiö Finavian alttiiksi kanteluille ja mahdollisille seuraamusmaksuille asioista, joihin Finavia ei pysty omilla toimillaan vaikuttamaan.

ReFuelEU Aviation -asetuksessa asetetaan lentoaseman pitäjille velvoite "toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta ilma-alusten käyttäjät saavat helpommin lentopolttoaineita, jotka sisältävät tämän asetuksen mukaiset kestävien lentopolttoaineiden vähimmäisosuudet." Asetuksen mukaan lentoyhtiöt voivat kannella viranomaiselle lentoaseman laiminlyönneistä, ja asetuksessa säädetään lentoaseman pitäjälle asetettavasta sakosta.

Epävarmuutta voi syntyä tilanteessa, jossa mahdollisesti sallittavan joustomekanismin vuoksi polttoaineen toimittajat eivät ole toimittaneet SAF:ia kyseessä olevalle lentoasemalle. EU-asetuksen perusteella on vaikea yksiselitteisesti arvioida, voisivatko lentoasemat kannella lentoasemasta viranomaisille tällaisessa tilanteessa.

EU-asetuksen kantelua ja seuraamuksia koskevat kohdat liittyvät erityisesti sellaisiin lentoasemiin, jotka toimivat myös polttoaineen jakelijoina. Suomessa Finavia ainoastaan vuokraa alueita polttoaineiden jakelijoille mutta ei itse osallistu polttoaineen jakeluun. Siksi kantelu ja mahdolliset seuraamukset Finavian toiminnasta asiassa, johon se ei itse pysty vaikuttamaan, olisivat kohtuuttomia.

10.9.2024

Palta katsoo, että laissa tulee estää mahdollisuus lentoasemayhtiöön kohdistuville kanteluille ja seurauksille mainitussa tilanteessa.

Esityksen mukaiset soveltamisalojen rajaukset ovat tärkeitä

Lentoliikenteen kestäviä polttoaineita koskevan asetuksen mukaiset velvoitteet koskevat lentoasemia, joiden matkustajamäärä on yli 800 000 matkustajaa vuodessa tai jolla rahtiliikennettä oli yli 100 000 tonnia. Jäsenvaltion päätöksellä sääntelyä voidaan soveltaa myös muihin lentoasemiin. Hallituksen esityksessä ei ehdoteta soveltamisalaa laajennettavaksi, ja Palta kannattaa tätä valintaa.

Palta kannattaa hallituksen esitystä myös siltä osin, että siinä otettaisiin käyttöön kansallinen liikkumavara, jolla vapautettaisiin pienemmät lentoasemat velvollisuudesta tarjota lentokoneille sähköä ulkoseisontapaikoilla.

Lentoliikenteen puhdasta siirtymää tulee edistää varmistamalla kestävien lentopolttoaineiden saatavuus ja kohtuullinen hinta

Lentoliikenteen kestävä polttoaine (SAF) ovat tärkein yksittäinen keino vähentää lentoliikenteen päästöjä. SAF on kuitenkin vähintään 2-kertaa lentokerosiinia kalliimpaa ja saatavuuteen liittyy kysynnän kasvaessa suuria kysymysmerkkejä.

Kilpailukykyinen lentoliikenne on Suomelle keskeisen tärkeää kattavan reittiverkoston ja sitä kautta saavutettavuuden näkökulmasta. Jotta SAF:n lisääntyvän käytön vaikutus lentoliikenteelle pysyy kohtuullisena, tulee SAF:n käyttöä ja tuotantoa edistää erilaisin tukitoimin.

Kestäviä polttoaineita koskevassa EU-asetuksessa säädetään seuraamusmaksuista, joita viranomaisen on määrättävä lain rikkomisesta lentoyhtiöille tai lentoaseman pitäjälle. Lisäksi asetuksessa säädetään, että jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä varmistamaan, että seuraamusmaksuista kertyvät tulot käytetään edistämään SAF:n tutkimusta, tuotantoa tai käyttöä. Lausunnoilla ollut esitysluonnos sisälsi vastaavan pyrkimyksen ilmailulain luonnoksen 151 d §:ssä, mutta maininta on poistettu hallituksen esityksestä. Palta katsoo, että pyrkimys seuraamusmaksujen käytöstä tulisi lisätä kyseiseen lainkohtaan.

Lisäksi Suomi saa tuloja lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokaupasta. Tulojen arvioidaan lähivuosina moninkertaistuvan useisiin kymmeniin miljooniin euroihin vuodessa. Nämä tulot tulisi korvamerkitä lentoliikenteen puhtaan siirtymän edistämiseen.

Kunnioitavasti,

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka

Mikko Paloneva
Asiantuntija, elinkeinopolitiikka

10.9.2024

Palvelualojen työnantajat PALTA ry on uuden työn, digimurroksen ja tulevaisuuden työmarkkinoiden suunnannäyttäjä. Yhä nopeammin muuttuvassa maailmassa yhdistämme faktat, työmarkkinaosaamisen sekä vaikuttamisen taidot palvelutalouden ja Suomen parhaaksi. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsentämme.